

Sygn.akt III AUa 569/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2012r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bożena Szponar - Jarocka (spr.)

Sędziowie: SA Barbara Orechwa-Zawadzka

SA Alicja Sołowińska

Protokolant: Edyta Katarzyna Radziwińska

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2012 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku R. P.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników

na skutek apelacji wnioskodawcy R. P.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 17 kwietnia 2012 r. sygn. akt IV U 361/12

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 lutego 2012 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników R. P. od dnia 1 lutego 2012 roku wobec braku warunków określonych w art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 20.12.1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Wnioskodawca R. P. nie zgodził się z decyzją i w odwołaniu wskazał, że pozwany naruszył art. 5a ust. 10 w/w ustawy. Odwołujący podniósł, że mimo wpisania z dniem 1 lutego 2012 roku na listę adwokatów i wykonywania tego zawodu, nadal prowadzi działalność rolniczą w swoim gospodarstwie. Zawód adwokata jest synonimem wolnego zawodu i działalność ta została wyłączona z grupy działalności gospodarczych, których rozpoczęcie i rejestracja powodowałaby konieczność przejścia do ogólnego systemu emerytalnego ZUS.

Wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku oddalił odwołanie.

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że wnioskodawca w dniu 5 listopada 2004 r. zgłosił się do ubezpieczenia społecznego rolników w związku z posiadaniem gospodarstwa rolnego o powierzchni 1,97 ha (1,16 ha przeliczeniowych). Decyzją z dnia 15 listopada 2004 r. został objęty ubezpieczeniem wypadkowym, chorobowym i emerytalno-rentowym na podstawie art. 7, 16, i 36 ustawy z 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Od 1 stycznia 2007r. wnioskodawca został wyłączony z ubezpieczenia w związku z odbywaniem stażu i objęcie go innym

ubezpieczeniem. Po odbyciu stażu od 1 lipca 2007 r. wnioskodawca ponownie został objęty ubezpieczeniem rolniczym do 30 czerwca 2008 r. Od 1 lipca 2008 r. do dnia 26 grudnia 2010 r. wnioskodawca prowadził działalność gospodarczą i podlegał ubezpieczeniu społecznemu w ZUS. W dniu 8 lutego 2011 roku wpłynął do KRUS wnioski o ponowne objęcie ubezpieczeniem rolniczym w związku z zawieszeniem działalności gospodarczej z dniem 27 grudnia 2010 r. Organ rentowy decyzją z dnia 8 lutego 2011 r. stwierdził podleganie wnioskodawcy ubezpieczeniu rolniczemu w okresie od 30.04.2007 r. do 30.06.2008 r. oraz od 27.12.2010 r.

W dniu 31 stycznia 2012 r. wnioskodawca wznowił działalność gospodarczą w związku z prowadzeniem Kancelarii Adwokackiej od 1 lutego 2012 r. Zaskarżoną decyzją pozwany stwierdził ustanie ubezpieczenia rolniczego od dnia 1 lutego 2012 roku oraz ustanie obowiązku opłacania składek. Z ustaleń Sądu wynika też, że wnioskodawca jest właścicielem użytków rolnych w M. o powierzchni 6,32 ha oraz dzierżawcą nieruchomości rolnych w C. o powierzchni 11,71 ha (w tym gruntów ornych 1,86 ha).

Sąd Okręgowy przytoczył art. 5a ust. 1 i 10 ustawy z 20.12.1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. dz. U. Nr 50 z 2008 roku, poz. 291 ze zm.) jak też odwołał się do pojęcia pozarolniczej działalności zdefiniowanego w art. 8 ust. 6 ustawy z 13.10.1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 205 z 2009r poz. 1585) zgodnie z którym za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą uważa się osobę prowadzącą działalność w zakresie wolnego zawodu.

Sąd Okręgowy wskazał, że wnioskodawca od dnia 1 lutego 2012 roku rozpoczął pracę we własnej kancelarii adwokackiej, a zatem wykonuje działalność w zakresie wolnego zawodu. W świetle orzecznictwa sądowego również wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2007 roku III UK 44/2007 zawód adwokata zaliczany jest do wolnego zawodu. Zatem zdaniem Sądu, w świetle art. 5a ust. 10 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, osoby prowadzące działalność w zakresie wolnego zawodu nie mogą podlegać ubezpieczeniu rolniczemu bez względu na to, czy zostały objęte zryczałtowanym podatkiem dochodowym czy podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Wykonywanie wolnego zawodu wyklucza możliwość pozostania w ubezpieczeniu rolniczym.

Niezależnie od powyższego Sąd wskazał, że wnioskodawca nie spełnił zasadniczego wymogu określonego w art. 5a ust. 1 ustawy tj. podlegania przez rolnika nieprzerwanemu ubezpieczeniu przez co najmniej 3 lata. Zdaniem Sądu, punktem wyjścia dla ustalenia możliwości korzystania z prawa wyboru ubezpieczenia jest ustalenie, czy dokonujący wyboru jest rolnikiem w rozumieniu art. 6 ust. 1 ustawy oraz czy jako rolnik przez co najmniej 3 lata podlegał ubezpieczeniu z mocy ustawy w pełnym zakresie. Dopiero po ustaleniu tych okoliczności mogą być badane pozostałe warunki określone w punktach 1-5 oraz ust.10 art. 5a. Bez względu na to, jaką działalność pozarolniczą podejmie rolnik, jeśli chce pozostać w ubezpieczeniu dotychczasowym musi wykazać, że przez 3 lata nieprzerwanie podlegał temu ubezpieczeniu z mocy ustawy. Zdaniem Sądu wydłużenie terminu ubezpieczenia rolnika do 3 lat, aby mógł skorzystać z prawa wyboru ubezpieczenia, wskazuje na podkreślenie konieczności długotrwałego ubezpieczenia rolniczego i pracy w rolnictwie, a jednocześnie ograniczenie możliwości skorzystania z tego przywileju osobom nie będącym rolnikami. Możliwość wyboru ubezpieczenia określonego w art. 5a dla osób fizycznych, które podejmują działalność nie związaną z rolnictwem jest przywilejem.

Wnioskodawca przed rozpoczęciem wykonywania zawodu adwokata w dniu 1 lutego 2012 r., podlegał ubezpieczeniom społecznym rolników od dnia 27 grudnia 2012 r. do 31 stycznia 2012 r., zatem nie spełnia podstawowej przesłanki nieprzerwanego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników przez co najmniej 3 lata.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, Sąd Okręgowy uznał zaskarżoną decyzję za prawidłową i odwołanie jako bezzasadne oddalił na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc.

Apelację od powyższego wyroku wniósł odwołujący zarzucając mu naruszenie art. 5a ust. 10 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 z późn. zmianami) poprzez dokonanie jego błędnej wykładni systemowej prowadzącej Sąd do wniosku, że wykonywanie wolnego zawodu wyklucza możliwość podlegania systemowi ubezpieczenia rolników, gdyż zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych,

stanowi prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, gdy tymczasem art. 5a ust. 10 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników jako jasny nie wymagał dokonywania wykładni i określa wprost, że za rozpoczęcie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej uważa się prowadzenie działalności gospodarczej na terytorium RP przez osoby fizyczne na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, z wyłączeniem wspólników prawa handlowego oraz osób prowadzących działalność w zakresie wolnego zawodu.

Mając powyższe na uwadze wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego i ustalenie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników oraz o zasądzenie od organu rentowego zwrotu kosztów sądowych oraz kosztów dojazdu i powrotu z rozprawy apelacyjnej w wysokości rzeczywiście poniesionej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna, gdyż zaskarżony wyrok odpowiada prawu.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie była możliwość podlegania R. P. ubezpieczeniu społecznemu rolników wobec rozpoczęcia przez niego wykonywania zawodu adwokata.

Zgodnie z art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t. j. Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm, powoływanej dalej, jako "ustawa"), rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, jeżeli spełnia jednocześnie następujące warunki: 1) złoży w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności, 2) jednocześnie nadal prowadzi działalność rolniczą lub stale pracuje w gospodarstwie rolnym, obejmującym obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, lub w dziale specjalnym, 3) nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym, 4) nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, 5) kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza 2.528 zł.

Pojęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na użytek rozpatrywanej regulacji ustala art. 5a ust. 10. Według tego przepisu, za pozarolniczą działalność gospodarczą uważa się pozarolniczą działalność gospodarczą prowadzoną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez osoby fizyczne na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, z wyłączeniem wspólników spółek prawa handlowego oraz osób prowadzących działalność w zakresie wolnego zawodu: 1) w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, 2) z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.

W przedmiotowej sprawie stan faktyczny był bezsporny. Wynika z niego, że decyzją z dnia 15 listopada 2004 r. wnioskodawca został objęty ubezpieczeniem społecznym rolników. Następnie od 1 stycznia 2007 r. wnioskodawca został wyłączony z tego ubezpieczenia w związku z odbywaniem stażu. Od dnia 1 lipca 2007 r. wnioskodawca ponownie został objęty ubezpieczeniem społecznym rolników, któremu podlegał do 30 czerwca 2008 r. W okresie od 1 lipca 2008 r. do 26 grudnia 2010 r. wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu społecznemu w ZUS w związku prowadzeniem działalności gospodarczej. Decyzją z dnia 8 lutego 2011 r. KRUS stwierdził m.in. podleganie wnioskodawcy ubezpieczeniu społecznemu rolników od 27 grudnia 2010 r. Od dnia 1 lutego 2012 r. wnioskodawca rozpoczął prowadzenie własnej kancelarii adwokackiej.

Organ rentowy stwierdził wobec wnioskodawcy ustanie ubezpieczenia społecznego rolników z uwagi na to, że nie podlegał temu ubezpieczeniu nieprzerwanie przez okres 3 lat. Wnioskodawca w przedmiotowej sprawie nie kwestionował, iż nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników nieprzerwanie przez okres 3 lat, jednakże reprezentował pogląd, iż ten warunek nie powinien mieć do niego w ogóle zastosowania. Twierdził, że organ rentowy w sposób nieprawidłowy przyjął, iż wykonuje on pozarolniczą działalność gospodarczą powołując się w tym zakresie na

wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2011 r., I UK 18/11 (OSNP 2012/15-16/200). Argumentacja wnioskodawcy jest nieprawidłowa i wynika z błędnej, a w zasadzie wybiórczej interpretacji powyższego wyroku.

Wbrew stanowisku skarżącego, warunek podlegania w sposób nieprzerwany przez okres 3 lat ubezpieczeniu społecznemu rolników znajduje do niego pełne zastosowanie i słuszny jest wniosek Sądu Okręgowego, iż wskutek nie spełnienia tego warunku wnioskodawca nie może kontynuować ubezpieczenia w KRUS.

W prawidłowości tej argumentacji utwierdza uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2011 r., na który powoływał się skarżący. Sąd Najwyższy w oparciu o art. 5a ust. 1 i ust. 10 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, podkreślił w nim, że rolnik, który podjął prowadzenie innej (pozarolniczej) działalności gospodarczej, może pomimo to pozostać w ubezpieczeniu rolniczym (w KRUS), jeżeli spełni warunki określone w art. 5a ust. 1, świadczące o tym, że chce w tym ubezpieczeniu pozostać oraz, że działalność rolnicza ma trwały charakter i stanowi podstawowe źródło jego dochodu, natomiast pozarolnicza działalność gospodarcza ma niewielkie rozmiary (podatek dochodowy nie przekracza rocznej kwoty granicznej 2.528 zł, podlegającej corocznej waloryzacji – art. 5a ust. 8 ustawy) i jedynie wspomaga dochód z działalności rolniczej. Sąd Najwyższy podkreślił też, że zgodnie z art. 5a ust. 10, reguła określona w art. 5a ust. 1 odnosi się, co do zasady, do rolnika podejmującego jakąkolwiek pozarolniczą działalność gospodarczą w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (j.t.: Dz. U. z 2004 Nr 173, poz. 1807 ze zm.), a art. 5a ust. 10, wyłącza jedynie wspólników spółek prawa handlowego oraz osoby prowadzące działalność w zakresie wolnego zawodu. Oznacza to, w odniesieniu do rolników podejmujących wykonywanie wolnego zawodu, że mogą oni korzystać z przywileju pozostania w KRUS, jeżeli wykonują w sposób zorganizowany i ciągły działalność zawodową, (której postacią może być, zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, wykonywanie wolnego zawodu), chyba, że jest to taka postać gospodarczej (tj. zorganizowanej i ciągłej) działalności zawodowej, która jest działalnością w zakresie wolnego zawodu: 1) w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, 2) z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Zdaniem Sądu Najwyższego z łącznie odczytanych przesłanek wskazanych w pkt 1 i 2 art. 5a ust. 10 wynika, że osobami prowadzącymi działalność w zakresie wolnego zawodu są tylko osoby wykonujące wolne zawody wymienione w ustawie o zryczałtowanym podatku dochodowym, które nie podlegają opodatkowaniu na podstawie jej przepisów, lecz na zasadach ogólnych (czyli płacą podatek dochodowy od osób fizycznych z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej). Art. 5a ust. 10 ustawy nie ma natomiast zastosowania do osób wykonujących wolny zawód w rozumieniu przyjętym w innych przepisach bądź też w poglądach doktryny lub orzecznictwa, który nie został wymieniony w ustawie o zryczałtowanym podatku dochodowym. Wskazana wykładnia oddaje intencję ustawodawcy dokładnego określenia kręgu osób objętych art. 5a ust. 10 oraz ograniczenia kręgu osób wykonujących wolny zawód, pozbawionych prawa kontynuacji ubezpieczenia rolniczego, do osób podlegających opodatkowaniu na zasadach ogólnych, a więc z założenia osiągających wyższe dochody.

Zdaniem Sądu Najwyższego, powyższa wykładnia, pozostając w zgodzie z literalnym brzmieniem i wymaganiami spójnej interpretacji art. 5a ust. 10 ustawy, pozwala zminimalizować negatywne w sferze zasady równego traktowania rolników i przedsiębiorców efekty wyłączenia z przywileju ubezpieczenia w KRUS rolników spełniających wymagania z art. 5a ust. 1, a więc rolników, dla których dochód z działalności rolniczej jest podstawowy, a z pozarolniczej działalności gospodarczej niewielki i uzupełniający, tylko dlatego, że ich pozarolnicza działalność gospodarcza ma postać wolnego zawodu.

Biorąc pod uwagę, wykładnię art. 5a ust. 1 i 10 w/w ustawy, dokonaną przez Sąd Najwyższy, którą Sąd Apelacyjny podziela, oraz fakt że wykonywany przez odwołującego się zawód adwokata nie został wymieniony w ustawie z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, a tym samym, że nie należy on do grupy wskazanej w art. 5a ust. 10 ustawy, trzeba stwierdzić, iż co do zasady nie ma prawnych przeszkód do podlegania przez wnioskodawcę ubezpieczeniu społecznemu rolników. Fakt wykonywania zawodu adwokata takiej przeszkody nie może stanowić, a zatem w tym zakresie zawarte w uzasadnieniu

Sądu Okręgowego stwierdzenie, iż osoby prowadzące działalność w zakresie wolnego zawodu nie mogą podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników, jest nieprawidłowe i nie można go podzielić. Jednakże osoba wykonująca zawód adwokata celem kontynuacji rolniczego ubezpieczenia społecznego, musi - tak inne osoby wykonujące pozarolniczą działalność gospodarczą - spełnić wszystkie wymogi zawarte w art. 5a ust. 1 ustawy. Z realizacji tych wymogów nie zwalnia żaden przepis prawa. Konieczność ich spełnienia znajduje także potwierdzenie w wyżej omówionym wyroku Sądu Najwyższego. Skarżący tych warunków bezsprzecznie nie spełnił, skoro nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników nieprzerwanie przez okres 3 lat.

Mając powyższe na względzie trzeba stwierdzić, że zaskarżony wyrok, mimo częściowo nieprawidłowego uzasadnienia, jest zgodny z prawem. Dlatego też na mocy art. 385 kpc Sąd Apelacyjny oddalił apelację nie znajdując podstaw do jej uwzględnienia.